

Doctrina et Canones cum alijs concernentibus sacramentum
Matrimonij, publicata in sessione octava sacrosancti
Conc. Tridentini sub S. D. N. Pio PP. III. 1563
die undecima Nouemb. 1563

Matrimonij perpetuum, indissolubilemque nexum, primus humani generis
pater, Diuini Spiritus instinctu, pronunciauit, cum dixit, Hoc nunc
erit ex ossibus meis, et caro de carne mea: quam abrem, relinquet homo
Patrem suum, et matrem, et adheret uxori suae; et erunt duo in
carne una.

Hoc autem uinculo duos tantummodo copulari, et coniungi Christus
Dominus apertius docuit, cum postrema illa uerba tanquam à Deo pro-
lata referens dixit, Itaque iam non sunt duo, sed una caro: statimque
eiusdem nexum firmitatem ab Adama tanto antè pronunciatam, his uer-
bis confirmauit: quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Gratiam uero qua naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem
unitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret, ipse Christus uenera-
bilium Sacramentorum institutor, atque perfectior sua nobis passione pro-
meruit: quod Paulus Apostolus innuit, dicens; Vixi diligere uxores ue-
stras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, mor-
tuus subiciens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo
in Ecclesia

Cum igitur Matrimonium in lege euangelica ueteribus connubijs gratia
praesertim: merito inter nouae legis sacramenta annumerandum sancti
Patres nostri, Concilia, et uniuersalis Ecclesia traditio, semper docuerunt
aduersus quam, impij homines huius saeculi insanientes, non solum
peperam de hoc uenerabili sacramento senserunt; sed de more suo, per
textu euangelij, libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesia

Licet sensu, et ab Apostolorum temporibus probata consuetudines aliena, scripto, et uerbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura. Quorum temeritati sancta et uniuersalis synodus cupiens occurrere, insigniores praedictorum seismaticorum haereses, et errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos haereticos, eorumq; errores decernens anathematis.

Canones de Sacramento Matrimonij

- I Si quis dixerit Matrimonium non esse et proprie uere, et proprie unum ex septem legis euangelicae sacramentis a Christo Domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inuentum; neq; gratiam conferre; Anathema sit
- II Si quis dixerit licere Christianis plures simul habere uxores: et hoc nulla lege diuina esse prohibendum; Anathema sit
- III Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis et affinitatis gradus, qui leuitico exprimentur, posse impedire Matrimonium contrahendum, et dirimere contractum: nec posse ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant, et dirimant; Anath. sit
- III Si quis dixerit ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonij dirimentia; uel in ijs constituendis errasse, Anathema sit
- V Si quis dixerit propter haeresim, aut molestiam cohabitacionem, aut affectatam absentiam a coniuge, dissolui posse matrimonij uinculum: Anath. sit
- VI Si quis dixerit Matrimonium ratum, non consummatum, per solem nem religionis professionem alterius coniugum non dirimi. Anath. sit
- VII Si quis dixerit ecclesiam errare cum docuit, et docet (iuxta euangelicam et apostolicam doctrinam) propter adulterium alterius coniugum matrimonij uinculum non posse dissolui: et utruq; uel etiam innocentem qui causam adulterio non dedit, non posse altero coniuge uiuente, aliud matrimonium contrahere; mochaeriq; eum qui dimissa adultera aliam duxerit; et eam que dimisso adultero, alij nupsit Anath. sit

viii.
Si quis dixerit Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem
inter coniuges, quæ ad thorum, seu quæ ad cohabitationem ad certum
incertumve tempus fieri posse decrevit: Anath. sit.

ix
Si quis dixerit Clericos in sacris ordinibus constitutos, uel regulares, ca-
stitatem solemniter professos posse Matrimonium contrahere, contractumque
validum esse, non obstanti lege Ecclesiastica uel uoto; et oppositum nihil aliud
esse quam damnare Matrimonium, posseque omnes contrahere Matrimonium
qui non sentiunt se castitatis (etiam si eam uouerint) habere donum; Ana-
thema sit. Cum Deus id rectè petentibus non denegat, nec patitur
supra id quod possumus, tentari.

x
Si quis dixerit Statum conjugalem anteponendum esse statui uirgi-
nitatis, uel celibatus: et non esse melius ac beatius manere in uir-
ginitate, aut celibatu, quam iungi Matrimonio: Anathema sit.

xi
Si quis dixerit prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni-
temporibus superstitionem esse Tyrannicam ab ethnicorum supersti-
tione profectam: aut benedictiones, et alias ceremonias, quibus eccle-
sia in illis utitur, damnauerit: Anathema sit.

xii
Si quis dixerit causas Matrimoniales non spectare ad iudices ec-
clesiasticos; Anathema sit.

Canones super Reformatione circa Matrimonium

Item si dubitandum non est clandestina Matrimonia, libero contra-
gentium consensu facta, rata, et uera esse Matrimonia, quamdiu ecclesia
irrita non fecit; et proinde iure damnandi sunt illi (ut eos sancta Synodus
Anathemate damnat) qui ea uera, ac rata esse negant: qui
falso affirmant Matrimonia à filijs familias sine parentum consensu
contracta irrita esse; et parentes ea rata, uel irrita facere posse: nisi
minus sancta Dei ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata

stata est, atq; prohibuit. Verum cum sancta synodus animadvertat
 prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse:
 et gravia peccata perpenderit quae ex ysdem claudescentis coniugis or-
 tum habent: praesertim vero eorum qui in statu damnationis per-
 manent, dum priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum
 alia palam contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio uiuunt. Cui
 malo cum ab ecclesia (quae de occultis non iudicat) succurri non possit,
 nisi efficacius remedium aliquod adhibeatur: idcirco sacri Lateranen-
 Concilij, sub Innocentio iij celebrati, uestigijs insereudo, praecipit ut
 in posterum, antequam Matrimonium contrahatur, ter a proprio
 contrahentium parrocho, tribus continuis diebus festiuis, in ecclesia,
 inter uisitarum solennia publice denunciatur, inter quos Matri-
 monium sit contrahendum. Quibus denunciationibus factis, si nullum
 legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonij
 in facie ecclesiae procedatur ubi Parochus uiro et muliere interro-
 gatis, et eorum mutuo consensu intellecto, uel dicat: Ego uos in
 Matrimonium coniungo in nomine Patris et filij et Spiritus sancti:
 uel alijs utatur uerbis, iuxta receptam cuiuscuq; Prouinciae
 ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspitio Matrimonium
 malitiose impediri posse, si tot praecesserint denunciations: tunc
 uel una tantum denunciatio fiat, uel saltem Parochus, et duobus uel
 tribus testibus praesentibus, Matrimonium celebretur: deinde ante illius
 consummationem denunciations in ecclesia fiant: ut si aliqua
 subsunt impedimenta, facilius delegantur: nisi Ordinarius ipse ex-
 pedire iudicauerit, ut praedicta denunciations remittantur, quod
 illius prudentiae et iudicio s. synodus relinquit. Qui aliter quam
 praesente Parochus, uel alio sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarij
 licentia, et duobus uel tribus testibus Matrimonium contrahere attempta-
 uerint: eos s. synodus ad sic contrahendum omnino insabiles reddit, et
 huiusmodi contractus irritos, et nullos esse decernit. prout eos praesenti
 Decreto irritos et nullos esse decernit facit, et annullat. Insuper

Parochum, uel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero et testes qui sine Parocho, uel sacerdote huiusmodi contractui inter- fuerint, necnon ipsos contrahentes grauiter arbitrio ordinarij puniri praecipit.

Praeterea eadem s. Synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo non eos habitent; Statuitq; benedictionem à proprio Parocho fieri; neq; à quocq; nisi ab ipso Parocho, uel ab ordinario licentiam ad praedictam benedictionem faciendam alij sacerdoti concedi posse. Quaecunq; consuetudine etiam immemorabili, qua potius corruptela dicenda est, uel privilegio non obstante.

Quod si quis Parochus uel alius sacerdos siue regularis, siue saecularis sit, etiam si ad sibi ex privilegio, uel immemorabili consuetudine licere contendat alterius Parochiae sponsos sine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit; ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab ordinario eius Parochi qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda esse absoluetur. Habeat Parochus librum in quo coniugū, et testium nomina, dies, et locū contracti matrimonij describat, quē diligenter apud se custodiat.

Poenitenti s. Synodus coniuges hortatur, ut anteq; contrahant, uel saltem tribus ante matrimonij consummationem, sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimum Eucharistiae sacramentum pie accedant. Si quae Prouinciae alij ultra praedictas laudabilibus consuetudinibus et ceremonijs hactenus utantur, eas omnino retineri s. Synodus reuoluntate optat. Ne uerae hae tam salubria praecpta quēq; latrant, Ordinarijs omnibus praecipit, ut quamprimum poterint, hoc Decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum Diocesium Parochialibus Ecclesijs, idq; in primo anno quam saepissime fiat. deinde uero quoties expedire uiderint.

Decernit insuper ut Smol Decretum in unaquaq; Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat à die prima publicationis in eadem Parochia facta numerandos.

Dolet experientia propter multitudinem prohibitionum multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus uel non sine magno peccato perseveratur, uel ea non sine magno scandalo dirimuntur: uolens itaq; s. synodus huic incommodo providere, à cognationis spiritualis impedimento incipiens statuit, ut unus tantum siue uir siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, uel ad summum, unus et una baptismum de Baptismo suscipiant; inter quos, ac baptismum ipsum, et illius patrem et matrem, necnon inter baptizantem et baptizatum, baptizataq; patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur.

Pareochus anteq; ad baptismum conferendum accedat diligenter ad ipsos, ad quos spectabit, sciscitetur, quem uel quos elegerint ut baptismum de sacro fonte suscipiant, et eum uel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatq; eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia ulla excusari ualeant. Quod si alij ultra designatos baptismum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant. Constitutionibus in contrarium facientibus non obstantibus. Si Pareochi culpa uel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur. Ea quoq; cognatio, quae ex confirmatione contrahitur confirmantem, et confirmatum, illiusq; patrem et matrem ac tenentem non expediat: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimenti omnino sublatis.

Iustitiae publicae honestatis impedimentum ubi sponsalia quaecunq; ratione ualida non erunt, sacra synodus prorsus tollit: ubi autem ualida fuerint, primum gradum non excedant. quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio obseruari.

Præterea s. synodus eisdem et alijs grauissimis de causis adducta

impedimentum quod propter affinitatem ex fornicatione contractum inducitur, et matrimonium postea factum dirimit: ad eos tantum qui in primo et secundo gradu coniunguntur, restringit. In ulterioribus uero gradibus: statuit huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere

Si quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere presumpserit: separetur, et spe dispensationis consequenda careat: idq; in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere; sed etiam consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit: eidem subijciatur penis. non enim dignus est, qui ecclesie benignitatem ^{facile} experiat, cuius salubria precepta temere contempnit. Si uero solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subter cogrosceatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit: tunc facilius cum eo, et gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimonijs, uel nulla omnino detur dispensatio, uel raro, idq; ex causa, et gratis concedatur. In secundo gradu nunq; dispensetur nisi inter magnos principes, et ob publicam causam

Decernit s. synodus inter raptorem, et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto, et libero constituta illi in uirum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat; et nisi solimms raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium ac fauorem praebentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omnium dignitatum incapaces. Et si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Teneatur praeterea raptor mulierem raptam siue eam in uxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio iudicis, dotare.

Multi sunt qui uagantur, et incertas habent sedes, et ut improbi sunt ingenij, priore ^{ma} uxore relicta, aliam, et plerunq; plures, illa uiuente

diversis in locis ducunt. cui morbo cupiens s. synodus occurrere
 omnes ad quos spectat. paterne monet ne hoc genus hominum u-
 gantium ad matrimonium facile recipiant. Magistratus etiam
 seculareshortatur, ut eos severe coerceant. Parochis autem praec-
 cipit ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius diligentem
 inquisitionem fecerint, et se ad Ordinarium delata, ab eo licentiam
 ad faciendum obtinuerint.

Grave peccatum est homines solutos concubinas habere; gravissi-
 mum vero, et in huius magni sacramenti singulare contemptum
 admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu vivere, ac
 audere eas quandoque domi etiam cum uxoribus alere, et retinere
 quare ut huius tanto malo s. synodus opportunis remedijs pro-
 uideat. Statuit huiusmodi concubinarios tam solutos, quam uxo-
 ratos cuiuscumque status, dignitatis, et conditionis existant, si postquam
 ab Ordinario, etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubi-
 nas non eiecerint, sequitur ab earum consuetudine non se iunxerint, ex-
 communicatione feriendos esse, a qua non absoluantur, donec re ipsa
 admonitioni factae paruerint. Quod si in concubinato per annum cen-
 suris neglectis permanserint, contra eos ab Ordinario severe pro qua-
 litate criminis procedatur. Mulieres siue coniugatae, siue solutae
 quae cum adulteris seu concubinarijs publice uiuunt si ter admonitae
 non paruerint, ab Ordinarijs locorum, nullo etiam requirenti, ex officio
 grauiter pro modo culpe puniantur, et extra oppidum uel diocesim
 si id eisdem Ordinarijs uidebitur, inuocato, si opus fuerit, brachio
 saeculari, eiciantur. Alijs penis contra adulteros, et concubinarios
 inflatas in suo robore permanentibus.

Ita plerumque temporalium dominorum, ac Magistratum mentis oculos
 terreni affectus, atque cupiditates excaecant, ut uiros et mulieres suas sub
 eis uicisitudine degentes, maxime diuites, uel spem magna heredi-

tatis habentes, minas et penas adigant cum ipsi matrimonium in-
uitos contrahere, quos ipsi domini, uel magistratus illis praescrip-
serint. Quare cum maxime nefarium sit matrimonij libertatem ui-
olare, et ab eis iniurias nasci, a quibus uirga expectantur, praecipit
Synodus omnibus cuiuscumq; gradus, dignitatis et conditionis
existant, sub anatHEMAIS poena, quam ipso facto incurrant, ne
quouis modo directi uel indirecti subditos suos, uel quoscumq; alios
cogant, quo minus libere matrimonium contrahant.

Ab Aduentu Domini nostri Jesu Christi usq; in diem Epiphaniae
et a feria quarta cinerum usq; in octauam Paschalis inclusive
antiquas solemniū nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus
obseruari Synodus praecipit: in alijs uero temporibus nuptias
solemniter celebrari permittit, quas Episcopi, ut ea qua decet
modestia, et honestate fiant, curabunt. Sanctam enim res est
Matrimonium, et sancte tractandum.

Eadem sacrosancta Synodus Reformationis materiam prosequens
haec in presenti sessione statuenda decernit

Canon primus

Si in quibuslibet Ecclesia gradibus prouidenter, scienterq; curandum est
ut in domo Domini nihil sit inordinatum, nihilq; praeposterum: multo
magis elaborandum est, ut in electione eius qui super omnes gradus con-
stituitur, non erretur. Nam totus familiae Domini status et ordo natus
si quod requiritur in corpore non inueniatur in capite. Unde et alia
Synodus de promovendis ad Cathedralis et superiores Ecclesias nonnullis
utiliter decreuit; hoc tamen munus smoi esse censet, ut si pro rei mag-
nitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo uideri possit. Itaq; sta-
tuit ut cum primum Ecclesia uacauerit, supplicationes ac preces publice
priuatimq; habeantur, atq; Capitulo per ciuitates et Diocesis indicentur,
quibus Clerus, populusq; bonum a Deo Pastorem ualeat impetrare.

Omnes uero, et singulos qui ad promotionem, quodcumq; uis, et ~~et~~ quacumq; ratione; habent, aut alioqui operam suam praestant, nihil in his pro presenti temporum ratione innovando, hortatur, et monet ut imprimis meminerint nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, et Ecclesiae gubernanda idoneos promo- ueri studeant, eosq; alienis peccatis communicantes mortaliter peccare nisi quos digniores, et ecclesiae magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus uel humano affectu, aut ambiguntium suggestionibus sed de horum exigentibus meritis praefici diligenter curauerint; et quos ex legitimo matrimonio natos, et uita, aetate, doctrina, atq; alijs omnibus qualitatibus praeditos sciant; quae iuxta sacros canones, et Tridentinae huius synodi decreta requiruntur. Quoniam uero in sumendo de praedictis qualitatibus omnibus, graui, idoneoq; bonorum ac doctorum uirorum testimonio non uniuersis ratio ubiq; ex na- tionum, populorum, ac morum uarietate potest adhiberi: mandat s. synodus, ut in Proouinciali synodo per Metropolitanum habenda praescribatur quibusq; locis et Proouincijs propria examinis, seu inquisitionis aut instructionis faciende forma sanctissimi Rom. Pont. arbitrio appro- banda, quae magis eisdem locis utilis atq; opportuna esse uidebitur: ita tamen, ut cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testium ac professione fidei ab eo facta quamprimum ad sanctissimum Ro. Pont. omnino transmittatur, ut ipse summus Pont. plena totius negotij ac personarum noticia habita, pro gregis Domini commo de illis, si idonei per examen et inquisitionem factam reperi fuerint Ecclesijs possit utilius providere. Omnes uero inquisitiones, informationes, testi- monia, ac probationes quaecumq; de promouendi qualitatibus, et ecclesiae statu a quibuscumq; etiam in Rom. cur. habita per Cardinalem qui relationem facturum erit in Consistorio, et alios tres Cardinales diligenter examinetur, ac relatio ipsi Cardinalis relatoris et trium Cardinalium subscriptione roboretur. In qua ipsi singuli quatuor Cardinales afferent

se adhibita accurata diligentia inuenisse promouendos qualitatibus
a iure, et ab Sac. synodo requisiti praedictos, ac certi existimare sub
periculo salutis aeternae, idoneos esse, qui Ecclesijs praeficiantur; ita ut re-
lacione in uno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisi-
tione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur: nihil
aliud beatus Pontifex uidebitur expedire. Ea uero omnia et singula
quae de Episcoporum praeficiendorum uita, aetate, doctrina, et ceteris
qualitatibus, alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem etiam
in creatione S. R. E. Cardinalium (etiam si Diaconi sint) exigenda, quos-
sum Rom. Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus (quantum com-
mode fieri poterit) pro ut idoneos reperiet, assumet. Postremo eadem
synodus hoc grauissimis Ecclesiae incommodis commota, non potest non
commemorare, nihil magis Ecclesiae Dei esse necessarium, quam ut
Beatus Rom. Pontifex quam sollicitudinem uniuersae Ecclesiae, ex mu-
neris sui officio debet, eam sic potissimum impendat, ut lectissimos
tantum sibi Cardinales asciscat, et bonos maxime, atq; idoneos Pastores
singulis Ecclesijs praeficiat: idq; eo magis quod ouium Christi sangui-
nem, quae ex malo negligentiam, et sui officij in memorum Pastorum
regimine peribunt D. N. Iesus Christus de manibus eius sit requisi-
turus

Canon secundus

Provincialia Concilia, sicubi amissa sunt, pro moderandis moribus, corri-
gendis excessibus, controuersis componendis, alijsq; ex sacris canonibus
permisissis, renouentur. Quare Metropolitanus per se ipsos, seu illis legitime
impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus a fine praesen-
tis Concilij, et deinde, quolibet saltem triennio post octauam Paschae resur-
rectionis D. N. Iesu Christi, seu alio commodiore tempore, pro more Pro-
uincia non praetermittant Synodum in Prouincia sua cogere, quo Epi-
omnes, et alij qui de iure, uel consuetudine interesse debent (exceptis sub-
iudicibus cum imminente periculo transiretandum esset) conuenire om-
nino teneantur. nec Episcopi Comprovinciales praetextu cuiuslibet

consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere
 in uis compellantur. Idem Episcopi qui nulli Archiepiscopo subij-
 ciuntur, aliquem uicinum Metropolitanum semel eligant, in cuius
 Synodo Prouinciali eum alijs interesse debeat, et quae ibi ordinata fue-
 rint, obseruent, ac obseruari faciant. In reliquis omnibus eorum
 exemplo, et priuilegia salua atq; integra permaneant. Synodi
 quoq; Diocesana quotannis celebrentur, ad quas exempti, etiam om-
 nes, qui alias cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis
 generalibus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen Para-
 chialium, aut aliarum saecularium Ecclesiarum, etiam annexarum
 debeant, si, qui illarum curam gerant, quicumq; illi sint, Synodo
 interesse. Quod si in his tam Metropolitanam, quam Episcopi, et alij
 suprascripsi negligentes fuerint: penas sacris canonibus sancitas
 incurrant.

Canon. III.

Patriarcha, Primates, Metropolitani, Episcopi, propriam Diocesim
 per se ipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem
 Vicarium, aut uisitatorem, si quotannis totam propter eius latitu-
 dinem uisitare non poterunt, saltem maiorem eius partem (ita tamen
 ut tota biennio per se, uel uisitatores suos complectantur) uisitare non
 praetermittant: ab eisdem uero Metropolitanis etiam post hunc uis-
 itam propriam Diocesim, non uisitentur Cathedralis Ecclesiae, neq;
 dioeceses suas, comprovinciarum, nisi causa cognita, et probata in
 Concilio Prouinciali. Archidiaconi autem, Decani et alij inferiores
 in istis Ecclesijs ubi hactenus uisitationem exercere legitime consue-
 uerunt, debeant quidem assumpto Notario de consensu Episcopi de-
 cepti per se ipsos tantum ibidem uisitare, uisitatores etiam a Capi-
 tulo deputandi, ubi Capitulum ius uisitandi habet, prius ab Episcopo
 approbentur. Sed non ideo Episcopus, uel eo impedito, eius uisitatores
 easdem Ecclesias seorsim ab ijs uisitare prohibeatur. Qui ipsi Archi-
 diaconi uel alij inferiores uisitationis facta infra mensem rationem
 reddere, ac depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur.

Non obstante quacumq; consuetudine etiam in memorabili, atq; ex-
emphonicis, et priuilegijs quibuscumq; Visitatorum autem omnium
illarum precipuus sit scopus, sanam, orthodoxamq; doctrinam ex-
falsis haeresibus inducere, bonos mores tueri, prauios corrigere, populum
cautionibus, et admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamq;
accendere. Caetera prout locus, tempus, et occasio feret, ex uisitantium
prudencia, ad fidelium fructum constituere. Quae ut facilius, feliciusq;
procedant, moneantur praedicti omnes, et singuli, ad quos uisitatio spectat
ut paterna caritate, Christianoq; zelo omnes amplectantur, ideoque
modesto contenti equitatu, famulatuq;, studeant quam celererrima
(debita tamen cum reuerentia) uisitationem ipsam absolueret. Inter-
uimq; caueant, ne in uilibus sumptibus cuiq; graues onerosiusue
sint, neue ipsi, aut quisq; suorum quidquam procuratoris cau-
sa, pro uisitatione etiam testamentorum ad pios usus, praeter id
quod ex relictis pijs iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecu-
niam, nec munus quodcumq;, sit, etiam qualitercumq; offeratur,
accipiant. Non obstante quacumq; consuetudine etiam in memo-
rabili, exceptis tamen uictualibus, quae sibi, ac suis frugaliter, mo-
derateq; pro temporis tantum necessitate et non ultra, erunt mi-
nistranda. Sit tamen in opihone eorum, qui uisitantur, si malint
saluere id quod erat ab ipsis antea solui certa pecunia taxata, con-
suetum; an uero praedicta uictualia ministrare. saluo item
iure conventionum antiquarum cum monasterijs, alijsue pijs locis
aut Ecclesijs, non Parochialibus inuito, quod illaesum permaneat.
In ijs uero locis, seu Prouincijs ubi consuetum est, ut nec uictualia
nec pecunia, nec quidq; aliud a uisitantibus accipiatur, sed omnia
gratis fiant, ibi id obseruetur. Quod si quisquam (quod absit) ali-
quid amplius in supra dictis omnibus casibus accipere praesumpserit
his praeter dupli restitutionem infra mensem, faciendam, alijs etiam
penis, iuxta constitutionem Concilij generalis Lugdunen' quae incipit,
exigit. nec non et alijs penis in Synodo Prouinciali, arbitrio Syno-
di, absq; ulla spe uenia, mulletur. Patroni uero in his quae ad
Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se praesumant

ingerere, sed neq; uisitationi ornamentorum Ecclesie, aut bonor,
stabilium, seu fabricarum prouentibus, immisceant, nisi quatenus
id eis ex institutione, ac fundatione competat. sed Episcopi ipsi
Hac faciant, in usus Ecclesie necessarios, pios et utiles, prout
sibi expedire magis uisum fuerit, expendi curent

et fabricarum re re
suis seu puetus

Canon. IIII

Predicationis munus, quod Episcoporum precipuum est, cupiens s.
Synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri: canones
alias super hoc editos sub se: re: Paulo III aptus presentium temporum
usui accommodando, mandat ut in Ecclesia sua ipsi per se, aut si legi,
tunc impediti fuerint, per eos quos ad predicationis munus assument.
In alijs autem Ecclesijs per Parochos, siue ipsi impediti, per alios ab
Episcopo, impensis eorum, qui eas prestare uel tenetur, uel solent, depu-
tandos, in ciuitate, aut in quacung; parte diocesis censebunt expedire
saltem omnibus Dominicis et solemnibus diebus festis: tempore autem
ieiuniorum Quadragesimae et Auentus Domini, quotidie, uel saltem
tribus in hebdomada diebus (si ita oportere duxerint) sacras scrip-
turas, Diuinamq; legem annuncient, et alias quotiescunq; id oppor-
tune fieri posse iudicauerit. Moneatq; Episcopus populum diligenter
teneri unumquemq; Parochiae suae interesse, ubi commode id fieri potest,
ad audiendum uerbum Dei. Nullus autem secularis siue regularis
etiam in Ecclesijs suorum ordinum, contradicente Episcopo, prede-
care praesumat. Idem etiam (saltem Dominicis, et alijs festiuis
diebus) pueros in singulis Parochijs fidei rudimenta, et obedientiam
erga Deum et parentes, diligenter ab his, ad quos spectabit, doceri
curabunt; et si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent.
Non obstantibus priuilegijs et consuetudinibus. In reliquis ea
qua de predicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fue-
runt, suum robur obtineant.

Canon V.

Canon V

Causae Criminales grauiiores contra Episcopos, etiam Haeresis (quod absit) quae depositione, aut priuatione dignae sunt, ab ipso tantum sum Rom Pontifice cognoscantur, et terminentur. Quod si eiusmodi sit causa, quae necessario extra curiam Romanam sit committenda, nemini proesus ea committatur, nisi Metropolitano aut Episcopo a sanctissimo Papa eligendis. Haec uero commissio et specialis sit et manu ipsius summi Pont. signata, nec unquam plus sus tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumq; conficiant, quem statim ad Rom. Pontificem transmittant; reser uata eidem sanctissimo sententia definitiua. Caetera alias sub se: re: Julio xl. super his decreta: necnon et constitutio sub Inno centio xl. in Concilio generali quae incipit, Qualiter, et, quando, quam sancta Synodus in praesenti innovat, ab omnibus obseruentur. Minores uero criminales causae non a Metropolitano, sed in Concilio Prouinciali, uel a deputandis per Concilium Prouinciale cognoscantur et terminentur.

Canon sextus

Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto proueniens, excepta ea quae oritur ex homicidio uoluntario, et exceptis alijs deductis ad forum contentiosum dispen sate, et in quibuscumq; casibus occultis, etiam sedi Apostolica reuer uatis delinquentes quoscumq; sibi subditos in Diocesi sua per se ipsos aut Vicarium, ad id specialiter deputandum in foro conscientiae gratis absolueret, imposita poenitentia salutari. Idem et in Haeresis crimine in eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum Vicarij sit permissum.

Canon .vii.

Ut fidelis populus ad suscipienda sacramenta maiori cum reuerentia atq; animi deuotione accedat. praecipit s. synodus Episcopos omnibus ut non solum cum haec per se ipsos erunt populo administranda

pruis illocum uim, et usum, pro suscipientium captu explicent:
 sed etiam idem a singulis Parochis pie, prudenterq; etiam lingua
 uernacula, si opus sit et commode fieri poterit) seruari studeant
 iuxta formam a s. synodo in catechesi singulis sacramentis
 prescribendam, quam episcopi in uulgarem linguam fideliter
 uerbi, atq; a Parochis omnibus populo exponi curabunt.
 Necnon ut inter Missarum solemnia, aut Diuinorum celebra-
 tionem, sacra eloquia, et salutaria monita eadem uernacula
 lingua singulis diebus festis uel solemnibus explanent, ea-
 demq; in ouium cordibus, postpositis inutilibus questionibus
 inserere, atq; eos in lege Domini exuere studeant

Canon .viii.

Apostolus monet publice peccantes, hanc esse corripiendos. quan-
 do igitur ab aliquo publice et in multorum conspectu crimen
 commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosq;
 fuisse non sit dubitandum; huic condignam, pro modo culpe
 poenitentiam publice inungi oportet, ut quos exemplo suo ad
 malos mores prouocauit, sua emendationis testimonio ad rectam
 reuocet uitam. Episcopus tamen publicae hae poenitentiae genus,
 in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudi-
 cauerit expedire. In omnibus etiam ecclesijs Cathedralibus
 ubi id commode fieri poterit, Poenitentiarum aliquis cum unio-
 ne Praebendae proxime uacatura ab Episcopo instituitur.
 qui magister sit uel Doctor aut licentiatus in Theologia, uel
 iure Canonico, et annorum quadraginta, seu alius, qui ap-
 tior pro loci qualitate reperiat, qui dum confessiones in
 Ecclesia audiet, interim praesens in Choro censeatur.

Canon nonus

Quae alias sub fe: re: Paulo iii. et nuper sub Beatus nostro Pio. iii.

in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in
beneficiorum etiam exemptorum uisitatione constituta sunt: ea-
dem etiam in ijs Ecclesijs secularibus obseruentur qua in nul-
lius diocesi esse dicuntur, ut ab episcopo cuius Ecclesia Cathe-
dralis est proximior (si id possit) alioquin ab eo qui semel in
Concilio Provinciali a Praelato loci illius electus fuerit, tanq-
sedis Apostolicae Delegato uisitentur. Non obstantibus priuilegijs
et consuetudinibus etiam inmemorabilibus.

Canon X.

Episcopi ut aptius quem regunt populum possint in officio atq;
obediencia continere: in omnibus his qua ad uisitationem, ac
morum correctionem subditorum suorum spectant, ius et pote-
statem habeant, etiam tanq; Apostolicae sedis Delegati ea ordinan-
di, moderandi, humiliandi, et exequendi iuxta Canonum sanctio-
nes, qua illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac
diocesis suae utilitati necessaria uidebuntur. Nec in his, ubi de uisi-
tatione aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla insinatio
appellatio, seu quaezela etiam ad sedem Apostolicam interposita
executionem eorum qua ab his mandata, decreta aut iudicata
fuerint quoquo modo impediat, aut suspendat.

Canon XI.

Quoniam priuilegia et exemptiones qua uarijs titulis pleriq; conce-
duntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione exci-
tant, et exemptis occasionem languoris uita praebere dinoscuntur:
Decernit s. synodus ut si quando iustis, grauib; et fore necessarijs
suadentibus causis aliquos honorarijs titulis Protobonotariatus, Accoly-
tatus, Comitum palatini, Cappellani regij, aut alijs hmoi in Rom. cur.
uel extra insignibus decorandos esse placuerit, necnon alios cuiuscunq;
monasterio oblatos uel quomodocunq; additos, aut sub nomine seruientij
tuum militijs, seu monasterijs, hospitalibus, Collegijs, aut quocunq; alio ti-
tulo assumi, nihil ex his priuilegijs Ordinarijs detractum esse intelligatur.

quo minus ij, quibus ea iam concessa sunt, uel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinarijs tanquam sedis Apostolicae Delegatis plene in omnibus, et quo ad Cappellanos regios iuxta constitutionem Innocentij III. qua incipit. Cum Cappellani; subiecti existant: immo seruientes etiam si isti professionem fecerint iuxta regulam. exceptis tamen ijs, qui praedictis locis, aut militijs actu seruiunt, et intra eorum septa ac domos resident, subq; eorum obedientia uiuunt, siue ijs qui legitime et secundum regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinatio constare debeat. Non obstantibus exemptionibus aut priuilegijs quibuscumq; etiam sancti Iohannis Hierosolimitani, et aliarum militiarum. Quae uero priuilegia residentibus in curia Rom. uigore Eugeniama constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in his qui beneficia Ecclesiastica obtinent ratione praedictorum beneficiorum minime intelligantur, sed Ordinarij iurisdictioni subiecti permaneamt. Non obstantibus quibuscumq; insubitionibus.

Canon XII.

Cum dignitates in Ecclesijs praesertim Cathedralibus ad conseruandam augendamq; Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, ut qui eas obtinerent, pietate praecellerent, alijsq; exemplo essent, atq; Episcopos opere et officio uiuarent, meriti qui ad eas uocantur tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumq; respondere possint, quibus animarum cura subest, promoueat, nisi qui saltem uicesimum quintum suae aetatis annum attigerit. et in Clericali ordine uersatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur iuxta constitutionem Alexandri tertij in Cone. Lateranensi promulgatam, qua incipit. Cum in cunctis. Arcidiaconi etiam qui oculi dicuntur episcopi, sint in omnibus Ecclesijs ubi fieri po.

terit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiatum in iure Canonico
Ad ceteras autem Dignitates, uel Personatus, quibus animarum cura
nulla subest, Clerici alioqui idonei, et uiginti duobus annis non mi-
nores asciscantur. Prouisi etiam de beneficijs quibuscumq; curam
animarum habentibus, teneantur a die adacta possessionis ad ma-
nus intra duos menses in manibus ipsius Episcopi, uel (eo impedito)
coram generali eius Vicario, seu officiali, orthodoxae suae fidei
publicam facere professionem, et in Romana Ecclesia obedientiam
permansuros spondeant, ac iurent. Prouisi autem de Canonica-
tibus, et dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, non solum coram
Episcopo, seu eius officiali, sed etiam in Capitulo idem facere tenean-
tur: alioqui praedicti omnes prout (ut supra) fructus suos non
faciant, nec illis possessio suffragetur. Neminem etiam deinceps ad
dignitatem, Canonicatum, aut Portionem recipiant, nisi qui eo or-
dine sacro, aut sit imitatus, quem illa dignitas, Praebenda, aut
Portio requirit, aut in tali aetate, ut infra tempus a iure, et ab
haec Synodo statutum imitari ualeat. In omnibus uero Eccle-
sijs Cathedralibus, omnes Canonicatus, ac Portiones habeant annexum
ordinem Presbyterij, Diaconatus, uel subdiaconatus. Episcopus
autem cum consilio Capituli designet, ac distribuatur, prout uiderit
expedire, quibus quisque ordo ex sacris annexus in posterum
esse debeat: ita tamen ut dimidia saltem pars Presbyteri sint,
ceteri uero Diaconi, aut subdiaconi laudabiliter habet, ut plures
uolunt omnes sint Presbyteri omnino obseruetur. Hortatur etiam
Synodus, ut in Prouincijs, ubi id commode fieri potest, digni-
tates, omnes, et saltem dimidia pars Canonicatum in Cathedralibus
Ecclesijs conferatur tantum Magistris uel Doctoribus aut etiam Li-
centiatis in Theologia, uel Iure Canonico. Praeterea obtinentibus
in iisdem Cathedralibus, aut Collegiatis dignitates, Canonicatus, Prae-
bendas, aut Portiones: non liceat uigore cuiuslibet statuti aut con-
tudinis ultra tres menses ab iisdem Ecclesijs quolibet anno abesse, sal-
uis nihilominus earum Ecclesiarum, constitutionibus, quae longius seorsum
tempus, requirunt. Alioqui primo anno priuetur unusquisq; dimidia

parte fructuum, quos ratione etiam prebenda, ac residentia fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit unius negligentia prouentur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente uero contumacia contra eos iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedatur. Distributiones uero qui statis horis interfuerint, recipiant: reliqui quauis collusione, aut remissione exclusa, his careant, iuxta Bonifacii Octauum Decretum, quod incipit. Consuetudinem; quod Synodus in usum reuocat. Non obstantibus quibuscumque statutis, et consuetudinibus. Omnes uero per se, et non per substitutos Diuina compellant obire officia, et Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere, et in choro ad psallendum instituto, hymnis et Cantibus Dei nomen reuerenter distincte, deuotiq; laudare. Vestitu insuper decenti tam in ecclesia quam extra, assiduo utantur, ab illicitisq; uenationibus, aucupijs, chorais, tabernis, lusibusq; abstineant. atq; ea moxum integritate polleant, ut merito Ecclesie senatus dici possit. Cetera quae ad debitum in Diuinis officijs regimen spectant, deq; congrua, in his canendi, et permanendi, sumulq; de omnibus Ecclesie ministris quae necessaria erunt, et in qua eiusmodi Synodus Prouincialis pro cuiusq; Prouincia utilitati, et moribus certam cuiq; formulam praescribet. Interea uero Episcopus non minus, quam cum duobus Canonicis, quorum unus ab episcopo, alter a Capitulo eligatur in his quae expedire uidebuntur, poterit prouidere.

Canon xlii.

Quoniam pleraq; Cathedralis Ecclesiae tam tenuis redditus sunt, et angustia, ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neq; Ecclesiarum necessitati sufficiant: examinet Concilium Prouinciale, uocatis his, quorum interest, et diligenter expendat quas propter angustias, tenuitatemq; uicinis unice, uel nouis prouentibus augere expediat, confectaq; de praemissis instrumenta ad sum. Rom. Pont. mittat, quibus instructus summus Pont. ex prudentia sua, prout

seu modum ratione de certa lege in choro conueniendi, et per

expedire iudicauerit, aut tenues inuicem uniat, aut aliqua accensum
ex fructibus augeat. Interim uero donec praedicta effectum sortiantur
huiusmodi Episcopis, qui fructuum subuentione pro Diocesis suae
tenuitate indigent, poterit de beneficijs aliquibus (dum tamen curata
non sint, nec dignitates, seu Canonatus, et Praebenda, nec monaste-
ria, in quibus uiget regularis obseruantia, uel quae Capitulis gñalis
sunt, et certis uisitationibus subduntur a Sum. Rom. Pontifice prou-
deri. In Parochialibus etiam Ecclesijs, quarum fructus aequè adeo
exigui sunt, ut debitis nequeant oneribus satisfacere: curabit episcopus,
si per beneficiorum unionem, non tamen regularium id fieri
non possit, ut primitiarum uel decimarum assignatione, aut per Pa-
rochianorum symbola, ac collectas, aut qua commodiore ei uidebitur
ratione tantum redigatur, quod pro Rectoris ac Parochiae necessitate de-
center sufficiat. In unionibus uero quibuslibet, seu ex supradictis, seu ex
alijs causis faciendis Ecclesiae Parochiales monasterijs quibuscumq, aut
Abbatijs, seu dignitatibus, uel praebendis Ecclesiae Cathedralis seu Collegatae,
sive alijs beneficijs simplicibus, aut hospitalibus, militijsue non uniant, et qua
unita sunt reuidentur ab Ordinarijs iuxta alias decretum in eadem syn-
odo sub se. 20. Paulo ij. Quod etiam in unitis ab eo tempore citra aequè
obseruetur. Non obstantibus in ijs quibuscumq, uerborum formis, quae huc
pro sufficienter expressis habeantur. Ad haec in posterum omnes Cathedra-
les Ecclesiae, quarum redditus summam mille ducatorum, et Parochiales quae
summam centum ducatorum secundum uerum annum ualorem non ex-
cedunt, nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum grauentur. In his
quoq, ciuitatibus ac locis, ubi Parochiales Ecclesiae certos non habent
fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscue
petentibus sacramenta administrantur: mandat synodus Episcopis pro-
tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo, in certis
proprijsq, Parochijs, unicuiq, suum perpetuum, peculiaremq, Parochianum
assignent, qui eas cognoscere ualeat, et a quo solo licite sacramenta
suscipiant, aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouiderent.
Idemq, in his ciuitatibus, et locis, ubi nullae sunt Parochiales, quam primum
fieri curent. Non obstantibus quibuscumq, priuilegijs, exemptionibus, constituti-
onibus et consuetudinibus etiam immemorabilibus

In pluribus Ecclesijs tam Cathedralibus, quam Collegiatis ac Parochiis, libus ex earum constitutionibus, aut ex prava consuetudine observari intelligitur ut in electione, presentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia provisione seu admissione ad possessionem alicuius Cathedralis ecclesie, vel beneficii, Canoniciatum, aut Præbendarum, aut partem proventuum, seu ad distributiones quotidianas, certa conditiones, seu dedutiones ex fructibus, solutiones, provisiones, compensationesque illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesijs dicuntur turnorum sacra, interponantur. Hæc cum Synodus decreverit mandavit Episcopis, ut quæcumque similia ingressus suos non conuertuntur, atque ingressus eos, qui symoniaca labis, aut sordide auaritie suspicionem habent, fieri non permittant, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, sive consuetudinibus super prædictis cognoscant; et illas tantum, quas ut laudabiles probaverint exceptis, reliquas ut pravas ac scandalosas rejiciant et aboleant. eos vero qui adversus hæc præsentia decreta comprehensa, quavis ratione commiserint; penis contra Symoniacos editis sacris canonibus, et varijs summorum Pontificum constitutionibus (quas omnes innovat) teneri decernit. Non obstantibus quibuscumque Statutis constitutionibus, et consuetudinibus immemorabilibus etiam Apostolica auctoritate confirmatis, de quarum subreptione, obreptione et intentionis defectu Episcopus tanquam Apostolica sedis Delegatus, cognoscere possit.

Canon XV.

In Ecclesijs Cathedralibus et Collegiatis insignibus, ubi frequentes, adeoque tenues sunt, præbende simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonico gradu, pro loci et personarum qualitate non sufficiant, liceat Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, eis unire; vel si hæc ratione provideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis cum Patronorum consensu si de iure Patronatus laicorum sint, quarum fructus et proventus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur.

cas ad pauciores numerum reducere; ita tamen ut tot supersint quae
Divino cultui celebrando ac dignitati ecclesiae commode valeant respon-
dere. Non obstantibus quibuscumq; constitutionibus et privilegijs, aut
quacumq; reservatione generali vel speciali; aut affectione, neq; profane
uniones aut suppressiones tolli seu impediri possint ex quibuscumq;
provisionibus etiam vigore resignationis, aut quibusvis alijs derogato-
ribus vel suspensionibus.

Canon XVI

Capitulum sede vacante ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit
deconum unum, vel plures fideles ac diligentes decernat, qui rerum ec-
clesiasticarum, ac frequentium curam gerat, quorum rationem ei ad
quem pertinet, sunt reddaturi. Item officialem seu Vicarium infra octi-
dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnia
teneatur, qui saltem in iure Canonico sit Doctor, vel licentatus, vel alius
(quantum fieri poterit) idoneus. Si secus factum fuerit, ad Metropoli-
tanum deputatio hmoi devolvatur. Et si Ecclesia ipsa Metropolitana
fuerit, aut exempta, Capitulumq; (ut praefertur) negligens fuerit: tunc
antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus
in exempta deconum et Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus
vero ad eandem Ecclesiam vacantem promotus, et his quae ad eum
spectant, ab eisdem decono, Vicario, et alijs quibuscumq; officialibus
et administratibus, qui sede vacante fuerunt a Capitulo, vel alijs in
eius locum constituti (etiam si fuerint ex eodem Capitulo) rationem ex-
gal officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumq; eorum mu-
neris, possitq; eos punire, qui in eorum officio, seu administratione deliquere-
runt, etiam si praedicti officiales, redditus rationibus a Capitulo, vel a de-
putato ab eodem absolutionem, aut liberationem obtinuerint. Cuiusmodiq;
Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus
si quae ad Capitulum peruenierint, rationem reddere

Canon XVII

Cum Ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus plurimum officia occupat
 Clericorum sancte sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in
 duabus Ecclesijs conscribi. Verum quoniam multi improba cupiditatis
 affectu seipsum non Deum decipientes, ea quae bene constituta sunt uarijs
 artibus eludere, et plura simul beneficia obtinere non erubescunt: scilicet
 Synodus debitam regendis Ecclesijs disciplinam restituere cupiens praesenti
 Decreto (quod in quibuscumque personis quocumque titulo, etiam si Car-
 donatus honore fulgeant, mandat observari) statuit ut in posterum
 unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur. quod
 quidem si ad vitam eius, cui conferatur, honeste sustentandam non suffi-
 ciat: liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque
 personalem residentiam non requirat) eidem conferri. Haecque non modo
 ad Cathedralis Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia tam saecu-
 larum, quam regularium quaecumque, etiam commendata pertineant, cuius-
 cumque tituli ac qualitatis existant. Illi uero qui in praesenti plures
 Parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralis et aliam Parochiales obti-
 nent, cogantur omnia quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad
 vitam non obstantibus, una tantum Parochiali, uel sola Cathedrali
 retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittere, alio-
 qui tam Parochiales, quam beneficia omnia quae obtinent, ipso iure
 uacare censeantur, et tanquam uacantia ^{idoneis} alijs conferantur. nec
 ipse antea illa obtinentes tuta conscientia fructus post dictum tempus
 retineant. Optat autem Synodus ut resignantium necessitatibus com-
 moda aliqua ratione, prout summo Pontifici uidebitur, provideatur

(Canon XVIII)

Expediit maxime animarum saluti a dignis, atque idoneis Parochijs quae
 bene dari, id ut diligentius ac rectius perficiatur. Statuit Synodus
 ut cum Parochiales ecclesiae uacatio (etiam si cura ecclesiae uel Episcopo
 incumbere dicatur, et per unum, uel plures administretur, etiam in
 Ecclesijs Patrimonialibus, seu receptiuis nunciatis in quibus consuevit
 Episcopus uni uel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infra-
 scriptum examen teneri mandat) per obitum, uel resignationem etiam

in curia seu aliter quomodo cunq; contigerit, etiam si ipsa Parochialis
Ecclesia reservata uel affecta fuerit, generaliter uel specialiter, etiam
in iure indulg. seu privilegij in fauorem s. R. & Cardinalium seu Abbatis
uel Capitulorum, debeat epus statim habita notitia uacationis ecclesie
(si opus fuerit) idoneum in ea Vicarium, cum congrua eius arbitrio co-
fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius ecclesie susti-
neat donec ei de Rectore provideatur. Porro Epus et qui in patronatus
habent intra decem dies, uel aliud tempus ab episcopo praescribendum
idoneos aliquos Clericos ad regendam ecclesiam coram deputandis exa-
minatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam alijs qui aliquos ad id
aptos nouerint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet ope-
moribus et sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si epo, aut synodo
Prouinciali pro regionis more uidebitur magis expedire per edictum,
etiam publicum, euocentur, qui uolent examinari transacto constituto
tempore omnes qui descripti fuerint ab episcopo, siue eo impedito ab eius
Vicario gnali, atq; ab alijs examinadoribus non paucioribus quam tribus
quorum uotis, si pares, aut iniquitates fuerint accedere possit Epus
uel Vicarius, quibus magis uidebitur. Examinatores autem singulos
annis in Diocesana synodo ab episcopo, uel eius Vicario ad minus sex
proponantur qui synodo satisfaciant, et ab ea probentur. aduenientes
uacatione cuiuslibet ecclesie, tres ex illis elogat epus qui cum eo
examen perficiant, si deij; succedente alia uacatione, aut eosdem, aut
alios tres, quos maluerit ex praedictis illis sex elogat. Sint uero si exa-
minatores magistri, seu Doctores aut Licentiahi in Theologia, aut uero
Canonico, uel alij Clerici seu regulares, etiam ex ordine mendicantiu,
aut etiam seculares, qui ad id uidebuntur magis idonei, iurentq;
si omnes ad sancta Dei euangelia, se quacunq; humana affectione
proposita, fideliter munus executores. Caueantq; ne quicq; pro
pro occasione huius examinis, nec ante nec post accipiant, alioquin
Symonia uilium tam ipsi, quam alij dantes incurrant, a qua absolui neque-
ant nisi dimissis beneficijs que quomodo cunq; etiam ante obtinebant, et
ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus, non solum

cram Deo, sed etiam in Synodo Provinciali (si opus erit) rationem red-
 dere teneantur, et qui si quid contra officium eos fecisse comprobatum fuerit
 graviter eius arbitrio puniri possint. Peracto deinde examine, renuntiatur
 quotcumq; ab his idonei iudicati fuerint, aetate, moribus, doctrina, pru-
 dentia et alijs rebus ad Ecclesiam uacantem gubernandam opportunis
 ex hisq; episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit
 atq; illi, et non alteri collatio Ecclesiae ab eo fiat, ad quem spectabit eam
 confessio. Si uero iurisdictionis Ecclesiasticae erit, ac institutio ad eum
 et non alium pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab
 examinadoribus iudicabit. Episcopo presentatur, ut ab eo instituitur
 (cum uero institutio ab alio quam ab Episcopo sit, facienda: tunc episcopus
 solus ex dignis eligat digniorem, quem Patronus ei presentet, ad quem
 institutio spectat. Quod si iurisdictionis Laicorum fuerit, debeat qui
 a Patrono presentatus fuerit ab iisdem deputatis (ut supra) exami-
 nari, et non nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusq; supra-
 dictis casibus non cuiq; alteri, quam uni ex praedictis examinatis, et
 ab examinadoribus approbatis, iuxta supradictam regulam de Ecclesia
 provideatur. Nec praedictorum examinadorum relationem, quod minus
 executionem habeat, ulla deuolutio, aut appellatio, etiam ad sedem Apo-
 stolicam, siue eiusdem sedis legatos, aut vicelegatos aut nuncios, seu
 episcopos, aut Metropolitanos, Primate, uel Patriarchas, interposita
 impediat, aut suspendat. Alioqui vicarius quem ecclesiae uacanti
 antea epus arbitrio suo ad tempus deputauit, ab eius Ecclesiae cultu,
 dia et administratione non amoveatur, donec aut eidem, aut alteri
 qui probatus et electus fuerit (ut supra) sit promissum. Alias pro-
 uisiones omnes seu institutiones praeter supradictam formam factae
 suspectae esse censentur. Non obstantibus Saepe Decreto exemptioni-
 bus, indulgentiis, priuilegijs, praerogatiuis, nouis promissionibus, indulgentiis
 concessis quibuscumq; uniuersitatibus, etiam ad certam summam, et
 alijs impedimentis quibuscumq;. Si tamen ad eos exigui redditus de
 Parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferant
 aut nemo sit qui se examini querat subijcere aut ob apertas

factiones, seu discordia quae in aliquibus locis reperiuntur facile
gravioribus rixae ac tumultus possint excitari: poterit Ordinarius
si pro sua consuetudine cum deputatorum consilio ita expedire ar-
bitrabitur hanc formam omittit, prout aliud examen (caeteris
tamen ut supra servatis) adhibere. Licet etiam Synodo Pro-
vinciali si qua in supradictis circa examinis formam ad-
denda, remittenda esse censuerit, providere

Canon XIX

Decretis Synodus mandata de providendo, et gratias quae exspecta-
tione dicuntur nemini amplius, etiam Collegijs, universitatibus,
Senatibus, et alijs singularibus personis, etiam si sub nomine
indulti aut ad certam summam, vel alio quovis colore conce-
ditae hactenus concessis cuicquam uti licere, sed nec reservatione
mentales nec alia quascumque gratiae ad vacatura, nec indulta
ad alienas Ecclesias, vel monasteria, aliter, etiam ex S. R. E.
Cardinalibus concedantur, et hactenus concessa abrogata esse
censeantur

Canon XX

Causa omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes etiam si bene-
ficiales sint in prima instantia coram Ordinarijs locorum duntaxat cog-
noscantur, atq; omnino saltem infra biennium a die motae litis terminen-
tur, alioquin post idem spacium liberum sit haeribus vel alteri illarum
iudices superiores, alias tamen competentes adire, qui causam in eo statu
quo fuerit assument, et quam primum terminare curent, nec antea
alijs committantur, neq; auocentur, neq; appellationes ab eisdem inter-
positae per superiores quoscumq; recipiantur, eorumve commissio, aut
inhibito fiat, nisi a definitiva, vel a definitiva vim habente, et cuius
grauamen per appellationem a definitiva reparari nequeat. Ab his ex-
cipiantur causa, quae iuxta canonicas sanctiones apud sedem Apostolicam
sunt tractandae, vel quas ex urgenti causa iudicauerit Sum. Rom.

Pontifex per speciale rescriptum signature sanctitatis sua manu propria ⁶²
subscribendum committere, aut auocare. Ad hæc cause Matrimoniales
et criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iu-
dicio, etiam uisitando, sed Episcopi tantum examini et iurisdictioni
relinquantur: etiam si in presenti inter Episcopum et Decanum, seu
Archidiaconum, seu alios inferiores, super causarum istarum cognitione
vel aliqua in quacumq; instantia pendeat, coram quo si pars uere
paupertatem probauerit, non cogatur extra Prouinciam nec in secunda
nec tertia instantia in eadem causa Matrimoniali litigare, nisi pars
altera et alimenta et expensas litis uelit subministrare. Legati quoq;
etiam de latere, nuncij, gubernatores ecclesiastici, aut alij quorumcumq;
facultatem uigore non solum Episcopos in predictis causis impedire, aut
aliquo modo eorum iurisdictionem eis præcipere, aut turbare non presument
sed nec etiam contra clericos, aliasue personas ecclesiasticas (nisi Episcopo
prius requisito, eorum negligentia) procedant. Alias eorum processus, ordi-
nationesue nullius momenti sunt, atq; ad damni satisfactionem partibus
illati teneantur. Præterea si quis in casibus a iure permissis appella-
uerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit, seu alias ob casum
huiusmodi (de quo supra) ad aliam iudicem recurrerit: teneatur appel-
lationis acta omnia coram Episcopo gesta ad iudicem appellationis
expensis suis transferre: eodem tamen Episcopo, prius admonito, ut si
quid ei pro causa instructione uidebitur possit iudici appellationis sig-
nificare. Quod si appellatus compareat, cogatur tunc is quoq; actorum
que translata sunt expensas, pro portione sua (si eis uti uoluerit) subire
nisi aliter ex loci consuetudine seruetur. Porro ipsam actorum copiam
teneatur Notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius,
ad manus infra mensem exhibere. Qui Notarius si in differenda exhibi-
tione fraudem fecerit: ab officij administratione, arbitrio Episcopi suspen-
datur, et ad dupli poenam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem et
pauperes loci distribuendam compellatur. Iudex uero si et ipse impe-
dimenti cuius conscius particepsue fuerit, aliterue obstiterit ne
appellanti integre acta intra tempus tradantur ad eandem dupli
poenam (prout supra) teneatur. Non obstantibus, quò ad omnia supradicta
privilegijs et indultis, concordijs, que suos tantum auctores teneant, et alijs
quibuscumq; consuetudinibus:

Cupiens s. Synodus, ut ex Decretis ab ea editis nulla unquam futuris tempo-
ribus dubitandi occasio oriatue, Verba illa posita in Decreto publicato
in Sessione prima sub B.^{mo} dno nro Pio Quarto, videlicet (Qua proponentibus
legatis ac presidentibus ad horum temporum levandas calamitates; se-
dandas de Religione controuersias; coercendas linguas dolosas; depraua-
torum morum abusus corrigendos; Ecclesie ueram et Christianam pa-
cem conciliandam apta et idonea ipsi sancta synodo uidebuntur)
explicando declarat, mentis sue non fuisse, ut ex predictis uerbis ratio
tractandi negocia in generalibus Concilijs ulla ex parte immo-
tentur, neq; noui quidquam, praeter id quod a sacris Canonibus
uel generalium Synodorum formam habentis statutum est
quidquam adderetur uel deriuaretur

Indictio futurae sessionis, decreta in eadem
sessione octaua s. sancti Concilii Tridentini

die XI. Nouemb. 1562

Insuper eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem
feria quinta post Conceptionem beatae Mariae uirginis, qua erit
dies nona mensis Decembris proxime uenturae habendam esse statuit
et decernit, cum potestate etiam abbreviandi. In qua Sessione tracta-
bitur de sexto nunc in eam dilato capite, et de reliquis reformationis
capitulis iam exhibitis, deq; alijs ad eam pertinentibus. Si uero oppor-
tunum uidebitur, et tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogma-
tibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponetur.

Placet